

Remissvar: Skogsbruk och skador på samhällsfunktioner 2020/1557

Föreningen Skydda Skogen har tagit del av rapporten som Skogsstyrelsen har sammanställt tillsammans med Trafikverket (TRV), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Statens geotekniska institut (SGI) i syfte att klimatanpassa samhället.

Till att börja med anser vi att det är en miss är att den vetenskapliga litteraturen förbigås nästan helt (4 av drygt 100 referenser är till vetenskapliga artiklar), även om rapporterna från SMHI, Skogsstyrelsen med flera säkert innehåller en del värdefull information. I vårt remissvar finns en handfull referenser men det vore bra att stärka forskningsanknytningen.

Det finns ett antal riskfaktorer inbakat i det svenska sättet att bedriva skogsbruk som rapporten identifierar och ett antal som rapporten utelämnat.

1. Att brandrisken ökar när klimatet blir varmare och torrare säger sig självt. Kalhyggesbruket är en viktig faktor som bidrar till risken eftersom det leder till ytor med mycket torra grenar (sida 30). En annan riskfaktor för brand är att skogarna har ersatts av monokulturer av gran eller tall (eller t.o.m. contortatall) där träd är lika höga och står tätt inpå varandra vilket gör att bränder snabbt kan sprida sig. Lövträd som skulle kunna minska brandrisken gallras bort. Ytterligare en riskfaktor är att skogsområden har dikats ut i alltför hög grad vilket lett till ett torrare markskikt. Slutligen är det riskfullt att hantera skogsmaskiner under mycket torra förhållanden för att de kan tända gnistor som t ex i branden i Västmanland (sida 122).
2. Risken för stormfällan som i stormen Gudrun spås öka med förändrat klimat. Detta kan påverka elledningarna med mera. Även denna riskkategori förvärras av rådande skogsbruksmetod med monokulturer av likåldriga träd, främst gran som är extra stormkänslig.
3. Risk för översvämning spås öka lokalt på grund av skyfall. Skogar kan buffra vatten för att förse regioner nedströms med vatten senare. Detta hindras emellertid av diken som för bort vatten för snabbt och även på grund av alla de körskador som tunga skogsmaskiner orsakar. Även skogsbilvägar kan hindra vatten från att sprida sig på naturlig väg.
4. Risk för erosion kan uppstå när mycket nederbörd kommer på kort tid, beroende på markförhållanden. Problemet förvärras när skog i sluttningar kalhuggs. Tyvärr händer det fortfarande i Sverige idag att 45 gradiga backar avskogas med grävmaskin och skördare.
5. Kalhyggen leder till högre temperaturer i närområdet sommartid som kan vara besvärlig för människor som bor i området[1].
6. Risk för insektsangrepp eller svampangrepp på träd ökar med varmare klimat. Det är ett problem i monokulturer, men inte i lika hög utsträckning för naturliga skogar[2].
7. Minskad biologisk mångfald och fragmenterade ekosystem på grund av skogsbruket innebär risker för samhället[3] som inte tas upp alls i rapporten.

Klimatförändringar går inte att vrida tillbaka i en handvändning och risker för samhället måste hanteras. Det svenska sättet att bedriva skogsbruk förvärrar situationen, men det går att reglera bort detta.

1. Ett förbud på kalhyggen minskar risk för brand och erosion samt extrema temperaturer.
2. De flesta skogsmarker i Sverige bör naturligt hysa olika trädslag i stället för ett trädslag som i dagens monokulturer. För att minska risken för brand, insektsangrepp och stormfällan, ska dessa områden återställas genom naturlig förnyring och gynnande av lövträd. Detta kommer även gynna kolinlagring och den biologiska mångfalden.
3. Ett förbud för markberedning minskar risken för brandantändning och uttorkning av marken.
4. Att dämna igen skogsdiken och återställa naturliga vattendrag och våtmarker kommer i störst möjliga mån öka skogens kapacitet att buffra vatten som oftare riskerar att falla som skyfall men även att leverera vatten till samhället under torrperioder[4].
5. Olikåldriga skogar lagrar in mer kol och använder mindre vatten till det[5], därför är de mer hållbara på sikt.

De rekommendationer som kommer fram i rapporten visar att polletten inte trillat ner riktigt bland myndigheterna som arbetat med rapporten. Att "skapa drivkraft till förändrat beteende" funkar inte. Det har efterdyningarna av stormen Gudrun visat, när staten inrättade en fond för skogsägare som ville sadla om till blandskog. Pengarna gick inte åt för att skogsägare var för konservativa – trots miljardförlusterna. Ökad kunskap bland skogsägare för olika saker räcker helt enkelt inte. Ett till problem med att trycka på "individuellt ansvar" är att den som tar ansvar på kort sikt kan förlora på det ekonomiskt. En ansvarsfull skogsägare som ensam sadlar om till blandskog, men vars skog är omringad av granplanteringar, löper fortfarande risk för brand och insektsangrepp på grund av att grannarna inte tar sitt ansvar. Därför måste regelverket ändras som aviserat ovan.

Referenser

1. Alkama R, Cescatti A: **Biophysical climate impacts of recent changes in global forest cover.** *Science (80-)* 2016, **351**:600 LP – 604.
2. Kortmann M, Müller JC, Baier R, Bässler C, Buse J, Cholewińska O, Förchler MI, Georgiev KB, Hilszczański J, Jaroszewicz B, et al.: **Ecology versus society: Impacts of bark beetle infestations on biodiversity and restorativeness in protected areas of Central Europe.** *Biol Conserv* 2021, **254**:108931.
3. Ryser R, Häussler J, Stark M, Brose U, Rall BC, Guill C: **The biggest losers: habitat isolation deconstructs complex food webs from top to bottom.** *Proc R Soc B Biol Sci* 2019, **286**:20191177.
4. O'Donnell FC, Flatley WT, Springer AE, Fulé PZ: **Forest restoration as a strategy to mitigate climate impacts on wildfire, vegetation, and water in semiarid forests.** *Ecol Appl* 2018, **28**:1459–1472.
5. Tang X, Li H, Ma M, Yao L, Peichl M, Arain A, Xu X, Goulden M: **How do disturbances and climate effects on carbon and water fluxes differ between multi-aged and even-aged coniferous forests?** *Sci Total Environ* 2017, **599–600**:1583–1597.